

Cümlede Anlam — Deneme

KPSS AI Coach · 07.09.2026 · 10 soru

Bir yargının gerçekleşmesi başka bir duruma bağlanıyorsa cümlelerin anlamında şart ilişkisi vardır. Bu ilişki, yargının gerçekleşmesi için gerekli koşulu gösterir. Bu tür cümlelerde aranan bilgi, gerçekleşmenin hangi şartla mümkün olduğudur.

1. Bu parçaya göre şart ilişkisi taşıyan cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Yargının ortaya çıkma sebebi açıklanır.
- B) Yargının gerçekleşmesi için gerekli durum belirtilir.
- C) Sonuçtan sonra gerekçe bildiren bir bağlaç kullanılır.
- D) Başkasına ait söz, biçimi değiştirilmeden aktarılır.
- E) Kişisel değerlendirmeden uzak, genel bir bilgi verilir.

Bir yazar, düşüncesini desteklemek için başka bir kişinin sözünü kullanabilir. Bu söz, söylendiği biçim korunarak aktarılsa anlatımın niteliği değişmez; ancak cümle yapısı ve bazı ifadeler değiştirilirse aktarım biçimi farklılaşır. Bu ayrım, sözün sahibinin değişmediği durumlarda bile anlatım türünü belirler.

2. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bir sözün sahibi değiştiğinde aktarım biçimi de zorunlu olarak değişir.
- B) Aktarılan sözün biçimindeki değişiklik, anlatım türünü belirleyen unsurlardandır.
- C) Başkasının sözü her durumda söylendiği biçimde aktarılır.
- D) Sözün sahibinin bilinmemesi anlatım türünü kesinleştirir.
- E) Anlatım türü yalnızca cümledeki kişi zamirlerine göre belirlenir.

3. “Toplantı beklenenden erken sona erdi çünkü konuşmacıların tümü görüşlerini ilk oturumda açıkladı.” cümlesinin anlam özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir sonucun ortaya çıkma nedeni açıklanmıştır.
- B) Bir yargının gerçekleşmesi bir koşula bağlanmıştır.
- C) Başkasına ait bir söz değiştirilerek aktarılmıştır.
- D) Kişisel değerlendirme içermeyen bir bilgi verilmiştir.
- E) Önce neden, sonra sonuç bildirilerek şart kurulmuştur.

Bir cümlede önce bir sonuç bildirilip ardından bu sonucun gerekçesi açıklanabilir. Böyle bir anlatımda ikinci bölüm, ilk bölümdeki yargının nedenini ortaya koyar. Bu ilişki çoğu zaman açıklama ilgisi kuran bir bağlaçla belirginleştirilir. ----

4. Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Bu nedenle ikinci bölüm, ilk bölümden bağımsız değerlendirilmelidir.
- B) “Çünkü” sözcüğü, ilk yargının gerekçesini açıklamak için kullanılabilir.
- C) Koşul cümlelerinde ise yalnızca hangi şartla sorusu sorulur.
- D) Doğrudan anlatımda söz, söylendiği biçimde aktarılır.
- E) Nesnel anlatımda kişisel değerlendirmelere yer verilmez.

Kişisel beğeni bildiren cümleler, herkes için aynı doğrulukta kabul edilemez. Bir kişinin bir eseri etkileyici bulması, eserin bütün okuyucularca aynı biçimde değerlendirileceği anlamına gelmez. Buna karşılık ölçülebilir ve kişisel değerlendirme içermeyen bilgiler, genel kanı niteliği taşıyabilir.

5. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Kişisel beğeni bildiren her yargı herkesçe kabul edilir.
- B) Bir esere yönelik değerlendirme, kişiden kişiye değişebilen bir nitelik taşıyabilir.
- C) Ölçülebilir bilgiler yalnızca tek bir kişinin görüşünü yansıtır.
- D) Genel kanı niteliğindeki bilgiler kişisel yorumlara dayanır.
- E) Bir eserin etkileyici bulunması onun nesnel olarak üstün olduğunu kanıtlar.

Bir olayın gerçekleşmesi ile bu olayın gerçekleşme sebebi aynı cümlede birlikte verilebilir. Böyle cümlelerde sonuç tek başına bırakılmaz; sonucu doğuran durum da belirtilir. Bu ilişkiyi bulmak için sonuç bölümüne “neden” veya “niçin” soruları yöneltilir.

6. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A) Bir neden-sonuç cümlesinde yalnızca sonuç bildirilir.
- B) Sonuca yöneltilen neden sorusu, cümlelerin gerekçesini bulmaya yardımcı olur.
- C) Bir koşul cümlesinde sonuç ile gerekçe her zaman birlikte verilir.
- D) Açıklama ilgisi yalnızca kişisel değerlendirmelerle kurulur.
- E) Neden-sonuç ilişkisi, başkasının sözünü aktarma biçimidir.

Bir konuşmacının cümlesi, başka bir anlatıcı tarafından aktarılırken yeniden kurulabilir. Bu durumda sözün temel içeriği korunabilir ancak cümle yapısı ve bazı sözcükler değişebilir. Sözün söylendiği biçimin aynen korunması ise farklı bir aktarım özelliğine işaret eder.

7. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Aktarım sırasında bazı sözcüklerin değiştirilmesi mümkündür.
- B) Sözün temel içeriği korunurken cümle yapısı yeniden kurulabilir.
- C) Söylenen sözün biçiminin korunması, aktarım türünü ayırt etmeye yardım eder.
- D) Başkasına ait sözün aktarılması sırasında hiçbir değişiklik yapılamaz.
- E) Aktarımda sözün biçimi ile sözün içeriği ayrı değerlendirilebilir.

8. Elif, 2024'te düzenli çalıştığı için sınavda başarılı oldu. Buna göre bu cümlede anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Elif'in sınav başarısı düzenli çalışmasına bağlanmıştır.
- B) Elif, sınavda başarılı olmak amacıyla düzenli çalışmıştır.
- C) Elif'in sınavda başarılı olması düzenli çalışması koşuluna bağlıdır.
- D) Elif'in düzenli çalışması, sınavdaki başarısından sonra gerçekleşmiştir.
- E) Elif'in düzenli çalışması, sınav başarısını herkes için zorunlu kılmıştır.

I. Demekki toplantı, beklenenden erken sona erdi. II. Hava kapalıydı çünkü yağmur bekleniyordu. III. Anlaşıyor ki bu karar, uzun bir değerlendirme sonucunda alınmış. IV. Ödevini zamanında bitirdi; demek ki planlı çalıştı. V. Toplantı ertelendi çünkü konuşmacı şehir dışındaydı.

9. Numaralanmış cümlelerin hangisinde bağlaç olan “ki”nin yazımı yanlıştır?

- A)** I.
- B)** II.
- C)** III.
- D)** IV.
- E)** V.

Cümlede anlamı değerlendirirken yalnızca kullanılan bağlaçlara değil, yargılar arasındaki ilişkiye de bakmak gerekir. Bir sonucun hangi gerekçeyle ortaya çıktığını arıyorsak sonuç bölümüne “neden” veya “niçin” sorularını yöneltiriz; buna karşılık gerçekleşmesi başka bir duruma bağlanan yargıda “hangi şartla” sorusu yol gösterir. Sonucun ardından gerekçenin verildiği cümlelerde açıklama ilgisi kurulur; “çünkü” ve “demek ki” gibi bağlaçlar bu ilgiyi belirginleştirebilir. Bu ayrımlar, benzer yapıdaki cümlelerin anlam bakımından birbirinden ayrılmasını sağlar.

10. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A)** Anlam ilişkisini belirlemede kullanılan bağlaçlar tek başına yeterlidir.
- B)** Koşul anlamı taşıyan yargılar, “neden” ve “niçin” sorularıyla belirlenir.
- C)** Benzer yapıdaki cümleler, taşıdıkları anlam ilişkisine göre birbirinden ayrılabilir.
- D)** Açıklama cümlelerinde gerekçe, sonuçtan önce verilerek anlam tamamlanır.
- E)** Neden-sonuç cümlelerinde sonuç ile gerekçe farklı cümlelerde bulunur.

Cevap Anahtarı

1. B

2. B

3. A

4. B

5. B

6. B

7. D

8. A

9. A

10. C

Çözümler

1. Parçada şart ilişkisinin, bir yargının gerçekleşmesi için gerekli koşulu gösterdiği belirtilmektedir. Bu nedenle B seçeneği parçanın bütününe uygundur; A neden-sonuç ilişkisini, C açıklama ilişkisini, D doğrudan anlatımı, E ise nesnel anlatımı karşılar.
2. Parçada, sözün biçiminin korunması ile değiştirilmesi arasındaki ayrımın anlatım türünü belirlediği açıklanmaktadır. B bu düşünceyi karşılar; diğer seçenekler parçadaki koşullu ayrımı genelleştirerek ya da parçaya dışarıdan bilgi ekleyerek yanlış yorumlamaktadır.
3. Cümlede toplantının erken bitmesi sonuç, konuşmacıların görüşlerini açıklaması ise bu sonucun nedenidir. “Çünkü” bağlacı da açıklama ilgisini kurmaktadır; diğer seçenekler şart, aktarım veya nesnellik özelliklerini karşılamaz.
4. Parçada sonuçtan sonra gerekçenin verildiği ve açıklama bağlacının bu ilişkiyi belirginleştirdiği anlatılmaktadır. B seçeneği bu düşünceyi doğrudan tamamlar; diğer seçenekler farklı anlam ilişkilerine geçerek konu sürekliliğini bozar.
5. Parçada kişisel beğenilerin herkes için aynı olmayacağı ve kişiden kişiye değişebileceği vurgulanmaktadır. B bu düşünceyi doğru biçimde geneller; A, D ve E parçadaki ayrımı tersine çevirir, C ise ölçülebilir bilgilerin niteliğini yanlış aktarır.
6. Parçada, sonuç bölümüne neden ve niçin sorularının yöneltilerek sonucu doğuran durumun bulunduğu açıklanmaktadır. B bu bilgiyi doğru biçimde ifade eder; A, C, D ve E farklı anlam özelliklerini karıştırmakta veya parçadaki bilgiyi tersine çevirmektedir.
7. Parçada, aktarım sırasında cümle yapısının ve bazı sözcüklerin değişebileceği açıkça belirtilmektedir. Bu nedenle hiçbir değişiklik yapılamayacağını söyleyen D seçeneği parçadan çıkarılamaz; diğer seçenekler biçim ve içerik arasındaki ayrımı parçaya uygun biçimde ifade eder.
8. Cümlede 2024'teki sınav başarısının ortaya çıkma sebebi düzenli çalışma olarak belirtilmiştir. Bu nedenle başarı ile çalışma arasında neden-sonuç ilişkisi vardır; B amacı, C koşulu, D zaman sırasını, E ise kişisel durumu genelleştirmektedir.
9. Bağlaç olan “ki” ayrı yazılır. I. cümlede “Demek ki” biçimi kullanılmıştır; doğrusu “Demek ki” olmalıdır. III ve IV. cümlelerde bu bağlaç ayrı yazılmış, II ve V. cümlelerde ise “çünkü” bağlacı doğru biçimde kullanılmıştır.
10. Parçada, cümleleri ayırt etmek için bağlaçların yanı sıra yargılar arasındaki ilişkinin ve kuruluş özelliklerinin değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu nedenle benzer yapıdaki cümlelerin anlam ilişkilerine göre ayrılabilmesi sonucuna ulaşılır. A seçeneği bağlaçları tek ölçüt saydığı için, D açıklamada gerekçenin önce verildiğini ileri sürdüğü için, E ise neden ile sonucu farklı cümlelere ayırdığı için yanlıştır.